

Konec Načeradského stezky?

eFocus

Jedenatřicetistránkový nález Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2016, sp. zn. I. ÚS 2315/15 patří k těm, o jejichž právní větě by se dalo říci lapidárně: „To dá rozum.“ Při jeho četbě se mi v hlavě tradičně zapnul automat, který mým očím umožňuje ponechat jako nepřečtené odstavečky, jež se do odůvodnění dostávají z jiných rozhodnutí Ústavního soudu pomocí kláves Ctrl+C a Ctrl+V, díky čemuž jsem mohl paralelně přemýšlet o tom, jak je problematika náhrady škody při úrazu na zasněženém či namrzlém chodníku zřejmě nekonečně proměnná a jak úzce souvisí s odlišností pohledu na to, zda si za své zdraví především odpovídá každý sám či zda bude odpovědnost za nezodpovědného přenášena na někoho jiného, nejlépe na stát, obec či v konečném důsledku na pojišťovnu.

Nálezový příběh byl vcelku standardní.

Dne 20. ledna 2006 v ranních hodinách stěžovatel uklouzl na zledovatělém neposypaném chodníku, čímž si způsobil komplikované poranění.

Věřili byste, že totéž se stalo dne 18. února 1930 před pátou hodinou ranní i švadleně Boženě S.?

V *Hlídce rozhodnutí* časopisu *Česká advokacie* z roku 1935 je referováno o rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6. prosince 1934, sp. zn. Rv. I. 216/33, kterým nebylo vyhověno dovolání žalobkyně Boženy S. proti žalované soukromnici Blaženě Z., o 7 630 Kč.

„Je věcí těch, kdož jsou nuceni choditi v časných hodinách ranních v místech, kde se tvoří náledí, aby sami dbali náležitě opatrnosti,“ uzavřel Nejvyšší soud již před jedenaosmdesáti lety.

Ve věci žalobkyně Blaženy se oproti případu projednanému letos Ústavním soudem na právním posouzení shodly všechny tři soudní stolice. Rozhodnutí Nejvyššího soudu nebylo převratné ani výrazně novátorské. Již 16. března 1931 rozhodoval kupříkladu stejný senát Nejvyššího soudu pod sp. zn. Rv I 516/30 v do jisté míry analogické věci, kde dovodil, že *„smeknutí na vlhké podlaze v lázních je zjevně tak přirozeným, že každý návštěvník obyčejných rozumových schopností musí si je uvědomiti a sám svou opatrností při chůzi mu čeliti“*.

Proč se zdá být citovaný nález Ústavního soudu nadějným začátkem nové etapy „chodníkové války“?

...

Doba komunistické totality, spojená s předstíraným státním paternalismem, dala zapomenout na rozumnou prvorepublikovou judikaturu.

Příběhy, které budou následovat, mě svedly od právních dějin ke vzpomínkám.

V osmdesátých letech mě osud zavál do právního oddělení Obvodního podniku bytového hospodářství v Praze 1 čili - jak vědí již jen pamětníci - do OPBH. S touto životní etapou spojuji v daném kontextu

dvě historky.

Prvá se váže k takzvané Načeradského stezce.

Na Nečeradského stezce by zajisté švadlena Božena ani pan stěžovatel neuklouzli.

Podle líčení hochů z PPD 3 (rozuměj: „*Provozovna provozu domů*“) se jednalo o zimní trasu, jež končila v chodbě domu čp. 681 v Praze 1 – Nové Město, Vodičkova 18, kde sídlil tehdejší ONV (rozuměj: „*Obvodní národní výbor*“). Začátek stezky byl u domu pozapomenuté adresy, v němž bydlel místopředseda ONV „s.“ (čti: „*soudruh*“) Načeradský. Ježto tehdy za úklid chodníku odpovídal vlastník domu, v Praze 1 nejinak než stát, padla povinnost starat se o chodník právě na OPBH. Nad OPBH, rozděleným na PPD, však vykonával dozor ONV, konkrétně jeho pan s. místopředseda.

Netřeba snad již dodávat, že provozáři PPD 3 skládali povinně maturitní zkoušku z ruštiny a nejen odtud věděli, co se skrývá pod pojmem Potěmkinova vesnice...

Příběh druhý se váže k pádu před orlojem na Staroměstském náměstí.

V této věci se řešila otázka, zda žalobkyně upadla na chodníku či vozovce. O objektivní odpovědnosti nebylo sporu, právní bitva se odehrála na lavici žalovaných. Bude pojišťovna plnit za OPBH nebo TSK (rozuměj: „*Technická správa komunikací*“)?

Paní žalobkyně popsala místo úrazu vcelku přesně. Soud I. stupně rozhodl mezitímním rozsudkem, že odpovídá OPBH. Kolega Luboš Vřtátka se však nevzdal. K odvolacímu jednání přinesl fotografickou publikaci o Praze a starší fotografii Staroměstského náměstí od Karla Plicky prokazoval, že na místě pádu je vozovka. Na místní ohledání pak kromě tříčlenného odvolacího senátu marně přišla většina právního oddělení OPBH. Byl tam ponovu chodník, rozsudek soudu I. stupně byl potvrzen...

...

Nález Ústavního soudu se nevědomky v podstatě vrátil k argumentaci prvorepublikového Nejvyššího soudu:

„Domáhá-li se chodec náhrady újmy na zdraví a uvádí, že tato újma mu vznikla kvůli stavu chodníku (místní komunikace), je třeba, aby soudy na jedné straně zkoumaly, nakolik se chodec choval tak, aby svému úrazu předešel. V rámci toho se mohou zabývat veškerými okolnostmi případu včetně toho, zda chodec z více možných cest zvolil tu nejbezpečnější, zda přizpůsobil tempo chůze okolnostem, ale i zda zvolil vhodnou obuv apod. Na druhé straně je ovšem třeba zhodnotit, nakolik vlastník komunikace dodržel svou povinnost zajistit, aby tato komunikace umožňovala bezpečný pohyb chodců. O přiznání náhrady a o její výši se rozhodne podle toho, nakolik ke vzniku újmy přispěl sám chodec a naopak nakolik k tomu přispěl vlastník komunikace,“ podává se z nálezů.

K úvahám, jež byly vedeny při aplikaci občanského zákoníku platného v roce 2006, dodám ještě citaci z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. prosince 1934, jež se bude jistě hodit pro judikaturu podle SNOZ (rozuměj: „*Staro-Nový Občanský Zákoník*“):

*„Odvolací soud správně vyložil, že žalovaná nebyla povinna, aby posypávala chodník **i v noci**. (srovnej sb. n. s. čís. 10.156.). Nižšími soudy bylo zjištěno, že úraz se stal žalobkyni dne 18. února 1930 před 5. hod. ranní. Tuto dobu je pokládati ještě za dobu noční. Nezáleží na tom, že náledí bylo*

způsobeno vadným prý a nesprávným odvodňovacím zařízením, ani na tom, jakým způsobem se žalovaná za dne starala o posypání náledí, bylo-li zjištěno, že k úrazu došlo v době, kdy posypávání chodníku nebylo žalované uloženo za povinnost.“

Obdobně je dodnes aktuální i argumentace odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. března 1931 ve věci úrazu v lázních:

„Od správy lázní nelze požadovati, aby po koupajících ihned osušovala místa, kudy ke sprchám ustavičně chodí.“

Jinak řečeno: Lze dnes požadovati po obci, aby umetala sníh před každým chodcem, jen spadnou první vločky? I shora popsaná výsada privilegovaného chodce přece padla s pádem komunistického režimu.

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2315/15 pak stihl kromě odpovědnosti za úraz na chodníku učebnicovým pojetím pojednat ještě o dalších tématech.

Otázka však zní, proč věc musela dojít až tak daleko, stačilo-li by třeba, aby soudci soudů obecných sáhli po Vážného sbírce...

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
advokát, bývalý soudce Ústavního soudu

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - květen 2016.

Nové číslo **EPRAVO.CZ Digital** si můžete stáhnout ZDARMA na App Store, Google Play a Windows Store, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, stačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nebezpečný návrh novely zákona aneb Cesta do pekel je dlážděna těmi nejlepšími úmysly. Actio popularis – dobrý sluha, ale špatný pán](#)
- [Třpyt a bída DPP](#)
- [Lesk a bída klouzavého mandátu](#)
- [GDPR pro samostatné advokáty](#)
- [GDPR kontra zásada veřejnosti](#)
- [Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu – aneb I každý populismus musí mít svou mez.](#)
- [Proč máme málo soudců-mužů? Není to diskriminace?](#)
- [Zpověď týraného dyslekticko-dysgrafického autisty](#)
- [Právo stále bují aneb Právní život](#)
- [Glejt pro podpantofelníka](#)
- [Léto versus generátor spisů aneb Právní život](#)